

การศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ

อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

A STUDY OF THE SUFFICIENCY ECONOMY AND THE FIVE PRECEPTS

OBSERVATION COMMUNITY IN NAMCHUM COMMUNITY,

MUANG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE

พระวิฑฐ ธรรมทีโป^๑

Phra Wittawat Dhammadhipo

พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์,ดร.^๒

Phrakhru Soontorndhammanithat,Dr.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ (๒) เพื่อศึกษาชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ (๓) เพื่อบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า

(๑) แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต โดยยึดหลักปฏิบัติทางสายกลางมี ๒ อย่าง คือ (๑) ๓ ห่วง ได้แก่ พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดี (๒) ๒ เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมเป็นการพัฒนาที่มีความสมดุล และมีความยั่งยืน โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล๕”

^๑ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

^๒ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

กำหนดรูปแบบในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในรูปของการบูรณาการความร่วมมือทั้งจากคณะสงฆ์ ภาคราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้นำชุมชนภาคเอกชนองค์กรสมาคมมูลนิธิและภาคประชาชนเพื่อให้ทุกภาคส่วน ในสังคมมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการสร้างสังคมประเทศชาติให้มีความปรองดองสมานฉันท์ลดปัญหาความขัดแย้งสร้างความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทำให้สังคมสงบร่มเย็นและเกิดสันติสุขอย่างยั่งยืน

(๒) ชุมชนตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันสามารถสร้างความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งครอบครัวและชุมชน มีผลผลิตทางการเกษตรไว้บริโภคในครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง ทำให้มี ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ทำให้ประชาชนมีจิตสำนึก และได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคม ถิ่นกำเนิดของตนเอง ด้วยการสร้างความสามัคคี ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีความรักความเข้าใจ เคารพในความคิดเห็นของกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเป็นสังคมเครือญาติ และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เห็นคุณค่า และประโยชน์ในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

(๓) การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ศีลข้อ ๑ ปลุกฝังให้คนในชุมชนเกิดความรักความสามัคคีกัน ไม่เอาวัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมกับชุมชน คือ โครงการหมู่บ้านบวร (บ้าน -วัด - โรงเรียน) ศีลข้อ ๒ มุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของชุมชน โดยยึดหลักความร่วมมือร่วมใจแก้ไขปัญหา ศีลข้อ ๓ ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชน และเยาวชนในชุมชนให้ดำเนินชีวิตตามหลักของพระพุทธศาสนา ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส ศีลข้อ ๔ การปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เด็ก ๆ เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของคนในชุมชนมีความซื่อสัตย์สุจริต และใช้ชีวิตร่วมกันในชุมชนอย่างเป็นปกติสุข ศีลข้อ ๕ การเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ โดยนำหลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นเครื่อง ยึดเหนี่ยวจิตใจประชาชนในชุมชนดั่งนั้น การส่งเสริมให้คนในชุมชนสามารถดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักทางสายกลาง ให้ทุกคนในชุมชนมีความรัก สามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้ชุมชนเกิดความมั่นคง และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

คำสำคัญ : การศึกษา, เศรษฐกิจพอเพียง, หมู่บ้านรักษาศีล ๕

ABSTRACT

There were three objectives of this research : 1) to study concept and theory of Sufficiency Economy Philosophy and the five precepts observation community of the community of Namchum community, Muang Phrae District, Phrae Province, 2) to study the sufficiency economy and the five precepts observation community of Namchum community, Muang Phrae District, Phrae Province, and 3) to intergrate the sufficiency economy and the five precepts observation community of the community of Namchum community, Muang District, Phrae Province. This research was a qualitative research by documentary and In-depth interviews methods. The results were as follows:

(1) The concept of Sufficiency Economy Philosophy is a way of life and based on the middle way. There are 2 principles; (1) 3 rings are reasonably tolerant and have good immunity; (2) 2 conditions are knowledge and moral conditions. It is a balanced and sustainable development. The project of reconciliation using the principles of Buddhism "The five precepts observation community". Formation of the drive to operate in the form of integration of cooperation from the Sangha community, Government Sector Local leaders, community leaders, private organizations, associations, foundations, Public sector and enable all sectors of the society to participate in the cause of building the society, to reconcile the nation, to reduce conflicts, to create stability, security in life and property of the people, to calm the society peacefully and sustainable peace.

(2) The community of Namchum Sub-district, Muang Phrae District, Phrae Province has adopted the philosophy of Sufficiency Economy to apply in daily life. It can strengthen and self-reliance both the family and the community. There are agricultural products for household consumption. And products are constantly sold. They have a better life. Implementation of reconciliation projects by using Buddhist principles "The five precepts observation community" was made people conscious and shown responsibility, engage in the creation of their own local society by creating harmony, the understanding of living together in society happily. Have love,

understanding respect each other's opinions. There is a generous family and secure in life and property, appreciation and benefits of adopting the principles of Buddhism to live happily.

(3) The integration of Sufficiency Economy and the Five Precepts observation community of Namchum community, Muang Phrae District, Phrae Province, Include; Precepts 1 : Cultivate people in the community to love and harmony, do not take advantage of each other. The community is involved in the community project is village (home - temple - school); Precepts 2 : It focus on the community as a center for changing the behavior of the community by based on the cooperation to solve problems.; Precepts 3 : It Instill ethics to the people and the youth in the community to live according to the Buddhist principles, doing good, ignoring evil and make their mind pure and clear.; Precepts 4 : It is to cultivate the consciousness from the children to stimulate the consciousness of the people in the community are honest and living together in the community as normal happiness.; Precepts 5 : Strengthening the mind according to the Buddhist Principle as a stick to the mind of people in community. Therefore, encouraging people in the community can live in sufficiency economy by holding the middle line, let everyone in the community have a harmonious love to help each other for the community to be strong and live together happily.

Keywords : A Study; The Sufficiency Economy Community; The Five Precepts; Observation Community

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการแข่งขัน เนื่องจากบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกยุคโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว ทำให้คนในสังคมต้องพยายามดิ้นรน ในการหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวเพื่อการอยู่รอด นอกจากนี้ยังต้องพยายามไขว่คว้าหาสิ่งที่เรียกว่า ความสุขแต่ความสุขที่แท้จริงนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนในสังคมมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ปราศจากการเบียดเบียน ปราศจากกิเลสตัณหา ที่ครอบงำและสั่งสมพอกพูนกันมานานในจิตใจของมนุษย์ ดังนั้น การจะสร้างความสุขที่แท้จริงให้เกิดขึ้น จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานทางจิตใจให้คนในสังคมในทุกระดับ ทุกสาขาอาชีพ

ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติมีปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากภายนอก^๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า ๒๕ ปี ตั้งแต่ก่อนที่ ประเทศไทยเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อกลางปี ๒๕๔๐ และต่อมาภายหลังได้ทรงเน้นย้ำ แนวทางการแก้ไขเพื่อให้พสกนิกรอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืนภายใต้กระแส โลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพลอดุลยเดชทรงเห็นความสำคัญของความพออยู่พอกิน ว่ามีผลต่อราษฎรและประเทศชาติ^๔ จึงได้ รับสั่งเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ คำว่า พอ คุณจะมีชีวิตที่ตั้งอยู่บนมาตรฐาน ความพออย่างไร ความพอก็คือ คำว่า พอประมาณ ความพอประมาณพระองค์ทรงขยายความต่อไปว่า พอประมาณ คือ พอแต่จำเพาะตัวเองที่หากินได้อย่างมีเหตุผลด้วยความซื่อสัตย์สุจริตจึงไม่ต้องไป เบียดเบียนคนอื่นเขา ทุกคนต้องมีมาตรฐานเส้นระดับพอดีของตัวเอง คือ ต้องสร้างมาให้ได้แล้วยึดตรง นั้นเป็นหลักสอดคล้องกับคำสอนของทางพระพุทธศาสนาเรื่องมัชฌิมาปฏิปทา คือ ทางสายกลาง หมายความว่า ไม่ตึงเกินไป ไม่หย่อนเกินไป ให้พอดีๆ เหมาะสมกับบุคคลเป็นหลัก^๕ ซึ่งในเรื่องของความ พอเพียงนี้ เมื่อมีการพัฒนาระดับความเข้าใจของประชาชนในระดับชุมชน และนำไปสู่ความตั้งใจที่น้อม นำไปสู่การปฏิบัติจริงในขณะเดียวกัน

ในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยของเราประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น การทำผิดกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหา ยาเสพติด และอบายมุขที่เพิ่มมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นเกิดปัญหาการแตกความสามัคคีหรือการแตกแยกทาง ความคิด การที่มุ่งผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม การจาบจ้วงดูหมิ่นสถาบันหลักของชาติ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดมาจากความประมาทของคนในสังคม การขาดสติ ขาดจิตสำนึก ขาดศีลธรรม และคุณธรรมจริยธรรม การใช้สื่อออนไลน์ และเทคโนโลยีโดยไม่ทันยั้งคิด และขาดการรู้เท่าทันอันจะ ส่งผลให้สังคมเกิดความขัดแย้งซึ่งนับวันยิ่งรุนแรง

จากกระแสสังคมที่ผ่านมา เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าได้เล็งเห็นความสำคัญ และมีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดอง และสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดความสงบสุข มีความ

^๓ พิศุทธิ์ โจอัยกิจ, ๒๐๙ คำสอนพ่อเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๕๑), หน้า ๒๔๓.

^๔ กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม, ๘๐ พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๘๒.

^๕ สุ่มธ ดันติเวชกุล, ได้เบื่องพระยุคลบาท, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔), หน้า ๓๐๓.

สามัคคีกลมเกลียวกัน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล ๕ มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งรัฐบาลได้ให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการให้ทุกภาคส่วนในประเทศได้ร่วมมือกันดำเนินการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ และทำให้ประชาชน มีความรักสามัคคีกัน โดยเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งจะนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้าอย่างปลอดภัยและยั่งยืน^๖

ชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เป็นชุมชนขนาดกลาง ได้ดำเนินกิจกรรมตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ การให้ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงความพอเพียง จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ร่วมกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งที่จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ ครอบคลุมตระหนักอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชุมชน โดยเฉพาะผู้นำชุมชน ประชาชนในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ให้มีความรอบคอบที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดีเพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันที่ดี

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงกับแนวคิดของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ นั้นมีแนวทางในการพัฒนาที่สอดคล้องกันที่จะพัฒนา และแก้ไขปัญหาสังคมและชุมชนในระดับรากหญ้า ให้มีความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตที่มีความพอดี เอื้อประโยชน์สุขให้กับประชาชนอย่างยั่งยืน หากสามารถนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านศีล ๕ มาบูรณาการร่วมกันได้ ก็จะทำให้ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง “การศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” เพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

^๖ พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, “การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน: การเชื่อมโยง ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์”, **รวมบทความวิชาการ พระพุทธศาสนา ปรัชญา บูรณาการกับศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐), หน้า ๓๖๒.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
๒. เพื่อศึกษาชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
๓. เพื่อบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดรูปแบบการวิจัยออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษจากเอกสาร และแบบสัมภาษณ์เจาะจงตามกรอบของวัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่ปรากฏในเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงคุณค่า ความสำคัญที่มีต่อประชาชนในชุมชนน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ แล้วนำมาบูรณาการให้เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ภิกษุ และประชาชนในชุมชนน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชุมชนน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูล

ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง^๗ (Purposive Sampling) จากกลุ่มเป้าหมาย ๑๘ รูป/คน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา แล้วจึงนำเสนอผลการวิจัย ข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

๑. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕

แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และเป็นแนวทางปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ เพื่อให้ทันกับโลกยุค โลกาภิวัตน์ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปง่าย ๆ ๒ อย่าง คือ (๑) ๓ ห่วง ได้แก่ พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (๒) ๒ เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม เป็นการพัฒนาที่มีความสมดุล และมีความยั่งยืน เพื่อพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การบริหารจัดการที่ดีสามารถป้องกัน และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ดังนั้น จะต้องมุ่งเน้นพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง ใช้สติปัญญา คิดอย่างรอบคอบก่อนทำ มีวินัย ภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต มีสุขภาพดี และมีศักยภาพ ทักษะและความรอบรู้ที่เหมาะสม ในการประกอบอาชีพและหารายได้อย่างมั่นคง บนเงื่อนไขของความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ก้าวหน้าอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

ศีล ๕ หมายถึง ความเป็นปกติหรือปกติภาวะตามธรรมดา หมายความว่า ทำทุกอย่างอยู่ตามหน้าที่ที่ควรจะทำ เป็นข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกาย และวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงามความประพฤติดีงาม สุจริต รักษาระเบียบวินัย มีอาชีพะบริสุทธิ์ ศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตในสังคม ทำตัวให้เป็นปกติ ละเว้นจากการทำความชั่ว และทำแต่ความดี คือ การรักษากาย วาจาให้เป็นปกติ เป็นเครื่องส่งเสริมคุณความดี ช่วยให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติ ถ้าคนในสังคมมีการรักษาศีล ๕ กันมาก สังคมนั้น ๆ ก็จะมีแต่ความสุข และถ้าสังคมไหนไม่มีคนรักษาศีล ๕ หรือคนรักษาศีล ๕ กันน้อย

^๗ สุวิมล ติरणันท์, *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๗๐.

สังคมนั้นก็จะมีแต่ความเสื่อมโทรม ดังนั้น สังคมที่มีศีล ๕ ย่อมถือได้ว่าเป็นสังคมปกติสุขของมนุษย์ มีความสมบูรณ์พร้อมทุกประการ

โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” นี้ กำหนดรูปแบบในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในรูปของการบูรณาการความร่วมมือทั้งจาก คณะสงฆ์ ภาคส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ภาคเอกชน องค์กร สมาคม มูลนิธิ และภาคประชาชน ตลอดจนทั้งองค์กรเครือข่ายความร่วมมือทางพระพุทธศาสนาทุกภาคส่วน ในรูปของ คณะกรรมการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เพื่อให้ทุกภาคส่วน ในสังคมมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการสร้างสังคมประเทศชาติให้มีความปรองดองสมานฉันท์ ลดปัญหา ความขัดแย้ง สร้างความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ทำให้สังคมสงบ ร่มเย็น และเกิดสันติสุขอย่างยั่งยืน โดยใช้กลไกทางพระพุทธศาสนา มีอำนาจหน้าที่ อำนาจการ ประสานงาน กำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน ควบคุม ดูแล เพื่อให้การปฏิบัติงานในระดับตำบล บรรลุ เป้าหมาย และปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษา และแนะนำ เกี่ยวกับการ ดำเนินงานโครงการ ให้กับคณะกรรมการระดับหมู่บ้านแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควร เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้โดยสะดวก พร้อมทั้งติดตามประเมินผล นำเสนอ ข้อบกพร่อง เพื่อการแก้ไขให้มีความสมบูรณ์โดยยิ่งขึ้นไป สนับสนุน ส่งเสริมให้รักษาศีล ๕ ในเขตตำบล เป็นไปด้วยดี แพร่หลาย สร้างทัศนคติที่ดี และสร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้รักษา พร้อมทั้งให้มีการจัดกิจกรรม การศึกษาอบรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องอันเกี่ยวข้องกับศีล ๕ อย่างต่อเนื่อง สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ สร้างกระแส และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ เห็นความสำคัญ มีความตระหนักและสมัครเข้าร่วมโครงการ มีอำนาจสั่งการให้ส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในตำบล ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการดำเนิน โครงการ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการภายในตำบล และรายงาน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ ผ่านนายอำเภอท้องที่ ตามกรอบระยะเวลา พิจารณาดำเนินการหรือสั่งการ อื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

๒. ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นโครงการหนึ่งที่ส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจแนวทางปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดแนวคิดในการน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถสร้างความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้ทั้ง ครอบครัวและชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมเป็นศูนย์ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างเครือข่ายระหว่าง

ชุมชน การดำเนินโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมือง จังหวัดแพร่ ระยะที่ผ่านมา พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้น้อมนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ครอบครัวและชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีผลผลิตทางการเกษตร ไว้บริโภคในครัวเรือนและผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้ดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ทำให้ประชาชนมีจิตสำนึก และได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคม ถิ่นกำเนิดของตนเอง ด้วยการสร้างความสามัคคี ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ประชาชนในชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีความรักความเข้าใจ เคารพในความคิดเห็นของกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเป็นสังคมเครือญาติ และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เห็นคุณค่า และประโยชน์ในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีความตระหนัก รักปกป้อง เชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีความมั่นคงยั่งยืน

๓. การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่

การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบไปด้วยหลักพอประมาณ มีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยมีโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มากำกับความรู้ เพื่อนำไปสู่ความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ดังนั้น หลักเศรษฐกิจพอเพียงตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี ด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคน ในชุมชนปฏิบัติตามในเรื่องของความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน ปฏิบัติตนเป็นคนดีในกรอบของศีล ๕ ดำเนินชีวิตเรียบง่ายแบบพอเพียง พอกิน และพอใช้ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศีลข้อ ๑ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน การปลูกฝังให้คนในชุมชนเกิดความรักความสามัคคีกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมกับชุมชน คือ โครงการหมู่บ้านบวร (บ้าน - วัด - โรงเรียน) สนับสนุน และส่งเสริมโครงการทางด้านจริยธรรม โครงการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ศีลข้อ ๒ มุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของชุมชน ให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ลดพฤติกรรมของคนในชุมชน โดยยึดหลักความร่วมมือร่วมใจแก้ไขปัญหา

เช่น การฝึกอบรมให้มีชุดรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน (ช.ร.บ.) เพื่อดูแลทรัพย์สินของชุมชนร่วมกัน เตรียมความพร้อมในการรับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ศีลข้อ ๓ เน้นให้มีการปฏิบัติตามสิทธิของตนเอง และประชาชนในชุมชน ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชน และเยาวชนในชุมชน ให้ดำเนินชีวิตตามหลักของพระพุทธศาสนา ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส ทำตามบทบาทหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ เคารพในสิทธิส่วนบุคคล ให้เกียรติซึ่งกันและกัน การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นรู้จักใช้สิทธิของตนเอง ศีลข้อ ๔ การปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เด็ก ๆ ให้มีความรัก ความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต้องปลุกฝังค่านิยมในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต เช่น โครงการนุ่งสมาธิ โครงการเข้าวัดฟังธรรม โครงการสืบสานวัฒนธรรม ทุกคนต้องมีส่วนร่วม ในการสร้างเสริมความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดกับเด็ก เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของคนในชุมชนมีความซื่อสัตย์สุจริต และใช้ชีวิตร่วมกันในชุมชนอย่างเป็นปกติสุข ศีลข้อ ๕ การเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจปลูกจิตสำนึกให้กลุ่มเยาวชน และคนในชุมชนให้รู้ถึงบาปบุญคุณโทษของสิ่งเสพติด โดยการจัดอบรมให้ความรู้ การเข้าค่ายธรรมมะ โดยนำหลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้กับกลุ่มเยาวชน และประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมกิจกรรมออกกำลังกาย ปรับปรุงสถานที่ และจัดหาอุปกรณ์ให้พอเพียงกับความต้องการของเยาวชน และคนในชุมชนนั้น ให้มีการร่วมกันระหว่างฝ่ายปกครองกับเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งจุดตรวจเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน และลดการดื่มสุราในระหว่างการขับรถ ดังนั้นการส่งเสริมให้คนในชุมชนสามารถดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้โดยยึดหลักทางสายกลางมาใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน มีการสนับสนุน ปลูกจิตสำนึกของคนในชุมชนให้รู้จักความพอประมาณในการดำเนินชีวิตนำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาชีวิตให้ทุกคนในชุมชน มีความรัก สามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้ความรู้ให้ความไว้วางใจ เชื่อใจ ทำตนเป็นที่เชื่อถือ ให้ชุมชนมองเห็นถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนเกิดความมั่นคงแข็งแรง และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมือเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมือเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมือเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ดังนั้น

(๑) ควรเสริมให้มาตรการที่มีอยู่นั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งหน่วยงานของรัฐ และของเอกชน ช่วยกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

(๒) ให้ประชาชนทุกคนยึดหลักความพอเพียง และปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของศีล ๕ ตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” เพื่อที่จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

(๓) ควรจัดทำหลักสูตร หรือสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรการเรียนการสอน การจัดอบรมสัมมนา หลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระให้ความรู้ความเข้าใจหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ให้ความรู้ความเข้าใจแก่แกนนำชุมชน หมู่บ้าน หน่วยงาน องค์กร

(๔) ควรจะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสังคมยุคปัจจุบัน เน้นหลักปฏิบัติ ยึดหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยอ้างอิงกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นหลักในการศึกษาค้นคว้า หายุทธศาสตร์ในการวางนโยบายของประเทศให้มีการดำเนินไปสู่ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชน ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ดังนี้

(๑) ควรวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพุทธธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

(๒) ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนตามหลัก ศีล ๕

(๓) ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม. **๘๐ พรรษาเทิดไท้องค์ราชัน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๐.

พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล. “การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน: การเชื่อมโยง ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงและหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์”. **รวมบทความวิชาการ พระพุทธศาสนา ปรัชญา บูรณาการกับศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

พิศิษฐ์ ใจทยักัง. **๒๐๙ คำสอนพ่อเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๕๑.

สุเมธ ตันติเวชกุล. **ใต้เบื้องพระยุคลบาท**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔.

สุวิมล ติรกานันท์. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

